

ULANDSMAGASINET

APRIL 2007

F A G B E V Æ G E L S E N I U D V I K L I N G S L A N D E N E

Faglig organisering ved lyskrydset

– Gadens arbejdere har fået et talerør i Nicaragua

side 3

Selvom der ikke er jobs, er man nødt til at arbejde

– Over 80% af befolkningen i Ghana er ikke formelt ansat

side 6

Netværk her og der og alle vegne

– Hvorfor handle alene, når man kommer længere sammen med andre?

side 9

Øjnene op for løsarbejderne

– ACIW organiserer nye grupper i Filippinerne

side 10

Ulandssekretariatet
LO/FTF Council

Vi vil have alle med!

Det bedste våben i kampen mod fattigdom er skabelse af jobs. Det er et faktum, og fagbevægelsen har længe talt for at beskæftigelse skal være et vigtigt område for de udviklingssamarbejder, som Danmark har med verdens fattigste lande.

I mange lande, som for eksempel Ghana, Nicaragua og Filippinerne, arbejder en meget stor del af befolkningen i den uformelle økonomi, hvor arbejdstagerrettigheder, herunder retten til et anstændigt arbejde, er en mangelvare. Her taler vi om de absolut dårligst stillede i samfundet, der lever fra hånden til munden med hvad de nu kan tjene penge på.

Fagbevægelsen tager i stigende grad udfordringen op. Vi tager ansvaret på os med at formalisere den uformelle økonomi, fordi vi dermed kan få de allerfattigste med. Artiklerne i dette temanummer viser, at der er gang i organiseringen af eksempelvis de rejsende bygningsarbejdere og gadesælgerne. Dermed gives der et godt bidrag til den globale målsætning nummer et, at bekæmpe fattigdom.

Der er kommet mere fokus på erhvervsudvikling i udviklingslandene, og det hilser vi velkomment. Erhvervsudvikling, som bare kører derudad på liberal manér, gør dog sjældent noget godt for de fattige. Der skal derfor fortsat presses på for at sikre, at udviklingen på arbejdsmarkedet medtænkes direkte. Det er en tiltrængt proces, blot man husker på, at en stærk fagbevægelse i Danmark og i partnerlandene er afgørende for at sikre en demokratisk økonomisk udvikling af samfundet.

Den udvikling bidrager vi til med den nye ressourcebase hos Ulandssekretariatet. Her samler vi de dygtige folk i fagbevægelsen, som kan påvirke udviklingen og skabe resultater til gavn for den enkelte.

Anders Stig Møller, sekretariatsleder

Udgiver:
Ulandssekretariatet
Sommerstedgade 7, 4.
1718 København V

Telefon: 33 73 74 40
E-mail: mail@loftf.dk

www.ulandssekretariatet.dk

Ansvarshavende redaktør:
Anders Stig Møller

Redaktion:
Eva Tommerup Johnsen (redaktør)
og Trine Bøgh

Forsidefoto:
Jens Lærke

Grafisk tilrettelæggelse:
Koefoed/Ægir

Tryk: Thomsen Offset A/S
Oplag: 2.500

ISSN 1603-5232

◀ *Livet på gaden giver en svingende indtægt og sælgerne chikaneres ofte af myndighederne.*

Faglig organisering ved lyskrydset

Hvem skulle tro, at de gadesælgere man ser i Managuas lyskryds, har været fagligt organiseret de sidste fire år? Og nu har dannet en landsorganisation for selverhvervende arbejdere?

Gadekrydset er deres arbejdsplads og her er de gået sammen i en faglig organisation, som kan tale på alles vegne.

Organisationen hedder CTCP – Confederación de Trabajadores por Cuenta Propia – og den får flere og flere slags løsarbejdere ind i organisationen. Den omfatter nu mange slags arbejdere i den uformelle økonomi – såsom dem, der sælger snacks og billetter ved busstoppestederne, lotterisælgere, sælgere af mobiltelefoner, det vi kalder sortbørshandlere, cykelbude, skopudser, tømrere, sælgerne på små udskæknings- og madsteder, kunsthåndværkere, syersker og skræddere, bygningsarbejdere, osv. Organiseringen er et udtryk for en af de mest betydningsfulde sociale bevægelser i disse år, vokset frem som en anden gigant der er vågnet af sin slumren, efter mange års marginalisering i samfundet.

● REGIONALT OG INTERNATIONALT

En endnu større overraskelse er det, at disse arbejdere i den uformelle økonomi allerede er fagligt organiseret på regionalt og internationalt niveau. Med 25.000 medlemmer, organiseret i 77 fagforeninger og syv forbund, kan man i dag finde CTCP i alle landets departementer. I 2006 blev landsorganisationen også medlem af den internationale organisation for gadesælgere "StreetNet International", som har hovedsæde i Sydafrika.

På regionalt niveau har CTCP

været vært for konferencer for fagligt aktive arbejdere i den uformelle økonomi fra hele Mellemamerika og Panama. På den anden konference, som fandt sted i september 2006, var der folk fra organisationer for uformelle arbejdere i Guatemala, Honduras, Panama og Nicaragua. Et af resultaterne på konferencen var dannelsen af det regionale netværk "Red SEICAP" (Sindicatos de la Economía Informal de Centroamérica y Panamá), som nu skal koordinere fælles initiativer og aktiviteter.

● DÅRLIGT IMAGE

På konferencen konkluderede de, at man ikke længere kan tale om en uformel sektor, men at man må betragte det som om en hel "uformel økonomi", som omfatter mere end 60% af arbejdsstyrken i regionens lande. Det blev også fremhævet som et problem, at begrebet 'uformel arbejder' skaber negative billeder, ud fra det synspunkt at uformelle arbejdere er simple skatteunddragere eller ustabile arbejdsløse dovendyr. Derfor har organisationernes repræsentanter forsøgt at tage nye begreber og betegnelser til sig, eksempelvis kalder de sig: 'selverhvervende arbejdere', 'selvstændige arbejdere' eller 'uafhængige arbejdere'.

Diskussionen på konferencen kom også ind på de svære spørgsmål: Hvordan kan man mindske usikkerheden og elendigheden i sektoren? Hvordan kan man sikre gruppen arbejdstagerrettigheder, når disse såkaldte 'uformelle arbejdere' ikke har nogen som helst form for social sikkerhed, og hverken har en lovgivning som beskytter dem eller opbakning fra poli-

tiske partier, som taler deres sag? Hvordan får disse arbejdere adgang til finansiering eller lån, så de kan forbedre produktiviteten af deres arbejde? Hvordan kan organisationerne forbedre sundheds- og sikkerhedsforholdene samt uddannelsesmulighederne for medlemmerne? Det tager lang tid at finde svarene på de spørgsmål. Mens der er skabt nogle støtteordninger til små selvstændige, de såkaldte mikrovirksomheder, så dækker støtteordningerne ikke de selverhvervende i den uformelle økonomi, selv om det rent faktisk er langt den største gruppe af de selvstændige.

● **FORVEKSLES MED KRIMINELLE**

Et af de værste vilkår i sektoren er de kommunale myndigheders og politiets hyppige rydninger af de steder, hvor de selverhvervende udfører deres arbejde. Rydningerne sker, fordi denne type arbejde ikke betragtes som værdifuld, og ofte forveksles man de uformelle arbejdere med kriminelle. Præcis derfor blev "Foreningen for lyskrydsarbejderne i Managua" dannet en majdag i 2002, efter skuddrabet på en politiinspektør i et af byens vej-kryds. Det skete delvist som protest mod en efterfølgende uberettiget arrestation af sælgerne i gadekrydset, hvor hændelsen var sket.

Det bør ikke komme som nogen overraskelse, at disse arbejdere har et lavt selvværd, selv om de knokler løs under den bragende sol mellem otte og ti timer om dagen. Kvinderne udgør den største gruppe blandt arbejderne i den uformelle økonomi, men det er samtidig dem, som deltager mindst i organisationens aktiviteter, fordi de også er bebyrdet med husligt arbejde og omsorgsarbejde. En stor del af dem er desuden enlige mødre. Organisationerne for

de selverhvervende arbejdere i den uformelle økonomi har samarbejdet med ILO for at udrydde de værste former for børnearbejde i gaderne. Alligevel vedbliver børnearbejde at være et af de tungeste problemer som præger sektoren, ikke mindst når man tager den stigende børneprostitution i betragtning.

● **ARBEJDSMARKED UDEN SIKKERHED**

Siden 1990'erne har neoliberale globaliseringspolitikker forhindret, at der kan opstå vækstmønstre i samfundet, som skaber arbejdspladser. Det kunne ellers medvirke til at få bugt med fattigdommen. I stedet har den neoliberale økonomiske udvikling skabt et fleksibelt arbejdsmarked uden sikkerhed og medført en yderligere minimering af den offentlige sektor. I mange år har vi set få nye sociale tiltag, og mange basale serviceydelser er blevet privatiseret. Virksomhedsejerne foretrækker i dag at bruge underleverandører for at mindske deres egne omkostninger og slippe for de udgifter til social sikring, som følger med formel ansættelse af arbejdskraft.

Afvandringen fra landet til de større byer, blandt andet som følge af mangel på støtte til småbøndernes landbrugsproduktion, har forværret den håbløse situation i byernes uformelle økonomi yderligere. Med det stigende udbud af arbejdskraft, som ikke følges af en tilsvarende stigende efterspørgsel, fungerer den uformelle økonomi i byerne som en støddæmper i forhold til den 'åbne arbejdsløshed'. Den skjulte arbejdsløshed i den uformelle økonomi, hvor arbejderne har perioder uden indtægt, tælles ikke med i de officielle statistikker, som dermed tegner et kunstigt pænere billede af virkeligheden. Alt imens tusindvis af familiers skæbne er usikker og de må overleve på ringe indkomster, som enkelte familiedlemmer tjener i den uformelle økonomi, når de kan.

● **STØRSTE ORGANISATION**

Landsorganisationen for de selverhvervende arbejdere CTCP er den største og stærkeste medlemsorganisation i hovedorganisationen FNT (Frente Nacional de los Trabajadores) og den har forbin-

HVAD ER DEN UFORMELLE ØKONOMI?

Det er den store og voksende sektor i den globale økonomi, hvor verdens fattige arbejdere henter deres løn. Det er de jobs, som ikke er stabile, ikke er beskyttede af aftaler og ikke giver social sikring. Typisk tjener 50-75% af arbejderne i udviklingslandene deres penge i den uformelle økonomi.

Kilde: StreetNet International

Der er stor tilslutning til CTCP, som hverver medlemmer blandt gadens arbejdere. Her taler generalsekretæren. ▶

delser til både private og offentlige institutioner. Selv om CTCP er blevet mødt af modvillige og afvisende omgivelser, er de aktive i organisationen blevet ved med at knokle på for at forbedre vilkårene for medlemmerne. Og det er lykkedes dem at etablere projekter, som giver medlemmerne et mere sikkert ståsted og værdigt livsgrundlag. Bl.a. har CTCP dannet en kreditforening, etableret en sundhedsforsikring og iværksat uddannelsesprogrammer.

Med det regionale netværk Red SEICAP har organisationerne dannet en god platform for at fastholde deres kamp for anerkendelsen og værdsættelsen af deres arbejde. Det kan også blive en platform til at skabe rammer for dialog og koordination med myndighederne, som kan gøre de uformelle arbejdere i stand til at promovere og formalisere deres aktiviteter som anerkendte små selvstændige.

Artiklen blev bragt i El Nuevo Diario i Nicaragua den 29. september 2006. Ulandssekretariatet har oversat og bearbejdet artiklen.

Aura Helena García Hernández, 38

– forkvinde for fagforeningen ved et lyskryds i Managua, Nicaragua

Hvad arbejder du med?

– Jeg er selvstændig handlende ved lyskrydsene. Jeg sælger briller, ure, tilbehør til mobiltelefoner, tilbehør til biler. Det er hvad vi sælger – afhængigt af tidspunktet.

Hvor længe har du arbejdet inden for dette område?

– I 22 år har jeg været sælger ved lyskrydsene.

Hvorfor arbejder du med dette område?

– Siden jeg var barn, har jeg været sælger ved markedet og jeg begyndte at arbejde ved lyskrydsene, fordi jeg hver dag kan se udbyttet og tage en indkomst med hjem.

Hvordan er din indtægt – hvor meget tjener du om dagen?

– Indtægten varierer, der er gode dage og der er dårlige dage. Der er dage, hvor man ikke sælger noget, hvor jeg ikke kan tage noget med hjem. Når arbejderne får deres fjortendags-løn, så har jeg et sted mellem 100 og 150 cordóbas (ca. 30-45 kroner). På en supergod dag kan jeg tjene 250 cordóbas (ca. 75 kroner).

På hvilket tidspunkt begynder din arbejdsdag og hvornår slutter den?

– Jeg kommer kl. 7 om morgenen og går herfra kl. 6 om aftenen.

Har du børn eller andre familiedlemmer, som du skal forsørge?

– Jeg har tre børn og min mor, som jeg forsørger.

Er du medlem af en fagforening?

– Ja, jeg er medlem af "Fagforeningen for Småhandlende ved Lyskrydset Jonathan González i Managua", der er medlem af forbundet for den uformelle sektor CTCP og FNT. Vores fagforening har 110 medlemmer.

Er du aktiv i nogle af fagforeningens aktiviteter?

– Jeg er forkvinde for fagforeningen, jeg deltager i uddannelses-workshops, og i møder hvor vi diskuterer forskellige problemstillinger for dem, der arbejder her – og jeg viderefører min viden til medlemmerne, så de hele tiden bliver opdateret om hvad der sker.

Får medlemmerne nogen form for støtte fra fagforeningen og forbundet CTCP?

– For os har det været en stor hjælp at være med i fagforeningen og forbundet, for det har gjort os i stand til at have et talerør overfor kommunen, politiet, osv. Før smed de os i fængsel og slog os en gang imellem, men nu har de mere respekt for os.

Hvad er dine håb for fremtiden?

– Jeg håber at komme ind i en udvikling, så jeg ikke hele livet skal være sælger ved vejkrydsene. At få et sted, hvor man bedre kan udbyde sine produkter og hvor vi er mere beskyttede. Vi håber alle at få det bedre en dag.

Selv om der ikke er jobs, er

I Ghana er under 15% af arbejdsstyrken formelt ansat i et eller andet job. Resten – 10-12 millioner mennesker – har ikke et regulært job, men er nødt til at arbejde med et eller andet for at overleve

De fleste af disse mennesker finder sig et liv inden for den uformelle økonomi, hvor der er fire slags arbejde:

- Små selvstændige virksomheder, såsom frisører, syersker, håndværkere, barer osv, hvor ejeren arbejder selv og desuden hyrer betalte folk til hjælp.
- Virksomheder af stort set samme slags, men mindre, hvor hjælpen enten er familiemedlemmer eller lærlinge (der ikke får løn).
- Personer, der lever fra hånden til munden med hvad de end kan finde på: de pudser sko, sælger småting i trafikken, dyrker lidt jord osv.
- Arbejdere ansat i de små virksomheder, hvor de har det problem, at de reelt ikke er dækket af de love, der beskytter arbejdere. De har ikke ret til sygedagpenge, pension, barsel eller lignende; de har dårlige og til tider direkte farlige arbejdsforhold og deres indtægter er oftest lave.

● FAGFORENINGER SOM TALERØR

Først for nyligt er fagforeningerne blevet opmærksomme på proble-

merne i den uformelle økonomi, og den væsentligste opgave for dem er at sikre arbejderne et talerør.

Når der ikke er regler på området, bliver arbejderne let udnyttet af myndigheder og arbejdsgivere, og det er stort set umuligt at skaffe lån eller få en uddannelse.

Den lille frisør skal betale skat – men hvor meget? Og kan hun være sikker på, at hun betaler det rigtige? Hvis hun er medlem af en fagforening, kan de forhandle for hende.

Syersken eller håndværkeren har også brug for at lære lidt om regnskab og papirarbejde. De har brug for kreditter og lån, og de har også brug for at holde sig ajour med deres fag. Hvis de er medlemmer af en fagforening, kan de forhandle fornuftige aftaler om kurser osv.

● FAGFORENINGEN SOM STOREBROR?

Men det er stort set umuligt for en traditionel fagforening at organisere disse mange små virksomheder, så det er nødvendigt at få dem til at gå sammen i kooperativer eller foreninger, så deres nye "storebror" kan hjælpe dem som gruppe.

Det kan være, at de har brug for en forhandlingsleder i forhold til regeringen og andre myndigheder, eller det kan være, at de har brug for at finde billige (eller gratis) kurser for virksomhederne.

Under alle omstændigheder har de brug for hjælp til at opbygge en demokratisk organisation og til at få uddannet deres ledere.

● HVAD GØR FAGFORENINGERNE?

Det er ikke let for fagforeningerne at arbejde med den uformelle økonomi, for problemerne er så forskellige fra det, man plejer at lave.

At forhandle en overenskomst er okay – det har man gjort i mange år – men at sikre et fornuftigt skattniveau eller en ny slags kurser betyder nye forhandlingspartier, mere tid og mere besvær.

Mange af fagforeningerne siger nej til besværet, så i Ghana valgte landsorganisationen TUC at gøre det muligt at tilknytte grupper direkte til TUC.

Den største gruppe, der har benyttet sig af denne mulighed, er markedskvinderne fra Makola, hvor ca. 2.000 medlemmer søger hjælp fra TUC direkte.

Men for ikke at lægge for stort pres på organisationen, uddanner TUC kontaktpersoner, som bliver bindeleddet til gruppen i den uformelle økonomi. Det kan være en formand eller en anden fra gruppens bestyrelse, og kontaktpersonerne bliver uddannet til at forstå, hvad en fagforening er, hvad den kan og hvad den IKKE kan.

● INTERNATIONALT SAMARBEJDE

Siden 1999 har Ulandssekretariatet arbejdet i Ghana med dette område, og vi har været med til at hjælpe med opbygningen af foreninger, uddannelse af ledere m.m. Senest har vi i 2006 støttet en international konference om organisering i den uformelle økonomi. Konferencen har givet materiale til et katalog over problemer og muligheder for hjælp, som vil kunne bruges – ikke bare i Ghana – men også i det øvrige Afrika. Det har også ført til, at Ghanas TUC begynder et samarbejde med tre lande i Vestafrika, så landene kan udveksle erfaringer – en god begyndelse, når målet er at tage hånd om langt flere arbejdere.

man nødt til at arbejde

JANET ANNUM, 48 ÅR, MAKOLA MARKET

▲ Janet Annum er en af de selvstændige markedskvinder i Ghana. Landsorganisationen TUC har hjulpet dem med at organisere sig.

Janet Annum har hele sit liv været en af de mange handlende, der sælger og køber varer.

I hendes tilfælde har hun valgt at handle med tekstiler, så ghaneserne kan få syet de smukke kjoler, de er kendt for. Men hun har også en anden lille forretning, hvor hun sælger madvarer som krydderier, bouillonterninger, tomatpuré osv. I alt har hun 5 medarbejdere, der hjælper hende.

Vi har mødt hende på Makola Market, hvor hun selv er i stofbutikken. Det er ikke en rigtig butik – kun en bod på det kæmpestore marked midt i hovedstaden Accra. Markedet er berømt for at være stedet, hvor man kan finde alt, og handlen styres af de stærke markedskvinder.

Når vi spørger Janet Annum, hvorfor hun og hendes kolleger har etableret den faglige organisation Makola Traders' Union, og hvorfor de har valgt at knytte sig til Ghanas landsorganisation TUC, svarer hun:

“Vores største problem er adgang til kredit og lån, og der kan TUC hjælpe os med at få kontakt til steder, der kan låne os penge. Desuden hjælper de os ved at snakke med de myndigheder, der ejer markedet og med skattemyndigheder osv., så vi ikke bliver snydt. De har også hjulpet os med kurser i regnskab og styring af vores små virksomheder. Og de er flinke til at invitere os til at sælge vores ting, når de har arrangementer.”

LO-region Midtjylland samler ind til et radio-projekt i Nepal under solidaritetskampagnen 'Gør Noget'. Projektet skal producere radioudsendelser om faglige rettigheder og forære radioer til nepalesiske løsarbejdere

Hjælp til løsarbejdere i Nepal

I Nepal er der mange fattige løsarbejdere af alle slags, som arbejder med f.eks. landbrug, husbyggeri og rickshaws. Disse løsarbejdere har ret til understøttelse. Det er der bare ikke ret mange af dem, der ved, for løsarbejderne er de dårligst uddannede, og størstedelen er også analfabeter. En række radioudsendelser skal være med til at informere disse løsarbejdere og andre arbejdere om faglige rettigheder.

● RADIO LUMBINI

Radio er et nyere fænomen i Nepal – den første 'frie' radio, som ikke var kontrolleret af staten, begyndte at sende i 1997, og Radio Lumbini fulgte hurtigt efter i 1999. Radiostationen ligger i det sydlige Nepal, 20 km. fra grænsen til Indien, og eksisterer med støtte fra bl.a. Mellemløst Samvirke.

Om end kun få løsarbejdere har en radio, er de trofaste lyttere af

Radio Lumbini. Projektet, som skal hjælpe løsarbejderne, går derfor ud på at hyre en journalist til at sende et fagligt oplysende program hver uge på både det nationale sprog Nepali og det lokale sprog Bhojpuri, som tales af halvdelen af befolkningen i området. Mange arbejdere tilhører netop den gruppe, og fagforeningerne i området vil være med til at identificere emner, der er relevante at tage op i radioen.

Der skal ansættes en lokal journalist til at lave udsendelser om faglige forhold i ét år. Dernæst skal der købes et antal radioer, som helst skal opsættes som lytterterminaler på fabrikker, busterminaler og andre steder, hvor løsarbejderne bruger meget af deres tid.

Det koster ca. 70.000 kr. at have radioprogrammet kørende i et år. For 120.000 kr. mere kan radioprogrammet spredes til 5 andre ra-

diostationer i regionen. En enkelt radio af nogenlunde kvalitet koster ca. 50 kroner i Nepal.

● INTERNATIONAL AKTION 2007

'Gør Noget'-kampagnen er en del af en landsdækkende kampagne, hvor alle danske LO-regioner og LO Ungdom hver har valgt et pro-

▲ *Det hårdeste slid under de værste forhold til den dårligste løn. Radio Lumbini i Nepal vil hjælpe løsarbejderne med faglig oplysning.*

jekt, de vil indsamle penge til. Alle projekterne har fokus på at støtte udsatte lønmodtagere rundt omkring i verden. Indsamlingen løber fra den 12. marts til den 1. maj 2007.

Læs mere på www.gornoget.dk.

◀ *Det er de færreste løsarbejdere i Nepal, der kender deres rettigheder. Et nyt radioprogram skal gøre noget ved problemet.*

◀ *Støtten til thailandske arbejder-NGO'er kommer fra en hel kreds af organisationer i Danmark.*

Netværk her og der og alle vegne...

"Hvorfor være alene, når du kan være sammen med andre". Vi tænker ikke så meget over det i hverdagen, men skulle vi have et motto i AIF Roskilde kunne det godt blive noget i stil med ovennævnte

For hvorfor være alene om at sætte globale problemstillinger på den lokale dagsorden, når vi kan indgå i netværk og gøre det sammen.

● THAILAND: FAGLIGT SAMARBEJDE

Mange danskere forbinder Thailand med sol, badestrande og ferie. Færre tænker på det som et land, hvor der kæmpes hårdt for retten til ordentlige arbejds- og levevilkår, hvor kun få procent af arbejdsstyrken er organiseret, og hvor det kan have store omkostninger for den enkelte at være faglig aktiv.

Sammen med en kreds af fagforeninger og fagligt funderet solidaritetsorganisationer her i Danmark – i alt 8 lokale/regionale organisationer – har vi dannet et netværk, der har indledt et fagligt samarbejde med Thai Centre for Labour Rights (TCLR) og Labour Union Network for Society (LUNS), to små arbejder-NGO'er i Bangkok i Thailand.

Vi har hjulpet med midler, så

der kan oprettes en hjemmeside, der på både thai og engelsk vil formidle viden om arbejdstager-spørgsmål. Derudover har vi indgået en 3-årig samarbejdsaftale, hvor vi støtter TCLR's arbejde med uddannelse af faglige ledere.

● LOKALT OG REGIONALT

De lokale arrangementer vi laver i Roskilde er oftest også planlagt i lokale netværk på kryds og tværs. I vinter er det blevet til et debattarrangement sammen med Gimle (lokalt spillested) og AOF Roskilde.

Ulandssekretariatets kunststudstilling Fokus på Sydasiens har været på besøg hos flere fagforeninger samt Arbejdernes Landsbank, og vi samarbejder nu med fagene om 1. maj, hvor vi laver morgenaktion med fokus på internationalt fagligt fællesskab samt en udstilling om, hvad vi står for. I netværket Det Globale Roskilde, der omfatter mange af byens lokale NGO'er, er vi ved at planlægge en fælles international markedsdag i juni.

Det foreløbig sidste skud på netværksstammen er vores samarbejde med LO sektionerne, FTF, fagforeninger m.m. i Region Sjælland om "Gør Noget 07". I Region Roskilde har vi valgt at gå sammen om at samle ind til et projekt, der har til formål at forhindre, at kvinder i Kachin-området i det nordlige Burma bliver ofre for menneskehandel.

Øjnene op for løsarbejderne

15,5 millioner mennesker – halvdelen af den samlede arbejdsstyrke i Filippinerne – arbejder i dag i den uformelle økonomi. Arbejderne har enten ringe eller slet ingen beskyttelse under loven og indkomsten er lav og uregelmæssig

Ufaglærte bygningsarbejderne er en stor gruppe i den uformelle sektor. Cirka 1,8 millioner er der. De er sjældent fagligt uddannede og endnu sjældnere fagligt organiseret. Rogelio Marces er en af de løsarbejdere, som byggefirmaer ansætter til tidsbegrænsede projekter i en sektor, hvor overenskomster er et fremmedord. Gennemsnitligt arbejder han, når han er heldig, 6-9 måneder om året.

“For at jeg kan få det til at løbe rundt, må jeg sove på byggepladsen, så jeg kan opspare lidt flere

penge til familien. Også selvom det betyder, at jeg ikke ser familien i flere uger”, fortæller Rogelio Marces.

● UDEN SIKRING

Ikke nok med at lønnen er dårlig, bygningsarbejderne er heller ikke sikret, hvis de bliver – ulovligt – fyret eller kommer ud for en alvorlig arbejdsulykke, som kan have vidtrækkende konsekvenser for familiens økonomi og overlevelse. Sæsonarbejdet og den ustabile indkomst har placeret dem i en dårlig socioøkonomisk position, hvor de lever et liv med usikker beskæftigelse og fattigdom.

Den faglige organisation for bygningsarbejdere og uformelle arbejdere (Association of Construction & Informal Workers – ACIW) arbejder for at ændre disse forhold. Organisationen, der førhen kun arbejdede med bygningsarbejdere, besluttede i 2006 at udvide sit arbejdsfelt til flere dele af den uformelle økonomi. Ved at tilføje 'I' i sit navn, signalerede organisationen, at den tog de uformelle arbejdere alvorligt, og ACIW arbejder nu sammen med andre organisationer om at organisere denne store gruppe arbejdere.

● MANGE STEDER AT TAGE FAT

Samarbejdet handler om at fremme og beskytte arbejdernes rettigheder og at repræsentere deres interesser. Og der er masser af steder at tage fat. En undersøgelse bestilt af ACIW i 2006, viser mange af sektorens problemer. Især den manglende lovgivning til beskyttelse af arbejdernes rettigheder, sikkerhed og velfærd er et centralt problem.

Blandt andet for bygningsarbejdere som Rogelio Marces, der ansættes på usikre arbejdspladser, hvor de kravler rundt på vakkelvorne stilladser.

▲ På arbejde på stilladset. Kun en jernstang forhindrer fald.

Der er mange løsarbejdere på byggepladserne i Filippinerne. ▶

Et andet problem er benzinpriserne, der slinger ud af kontrol til skade for landets motoriserede cykeltaxi-chauffører, som må gætte sig frem til hvilken indtjening de kan opnå fra dag til dag.

Når det gælder gadesælgerne, står ACIW over for en stadig voksende gruppe, der ikke blot har problemer med dyre priser for en bevilling, men også manglende kreditmuligheder og en korrump, grov og chikanerende adfærd fra politiets side.

● MEDLEMMERNE SKIFTER JOB

Undersøgelsen påpeger også, at ACIW står overfor flere barrierer, når det kommer til at organisere arbejderne. Det kan være så simpelt som at arbejderen ikke kan betale kontingent, men det kan også handle om dårlige oplevelser med tidligere organisering og ugenomsigtige procedurer. Det er desuden en udfordring at fastholde medlemmerne, når de veksler mellem jobs. Mange af ACIWs organiserings tiltag har fokuseret på organisering af en given byggeplads. Det betyder, at når et byggeri er slut, mistes mange af de medlemmer, der ikke får nye arbejdsopgave indenfor byggebranchen. Arbejderne vender hjem til deres

familie og prøver at tjene penge på andre måder – eksempelvis som cykeltaxi-chauffører eller gadesælgere. Derfor har ACIW skiftet deres organiserings-initiativer fra byggepladserne til lokalsamfundene for bedre at kunne komme folk i møde.

Udover træningsforløb tilbyder ACIW sine medlemmer, at de kan deltage i programmer, der skaber jobs. Eksempelvis har organisationen ydet økonomisk støtte til en lokalafdeling til fremstillingen af gummisandaler, som bl.a. resulterede i beskæftigelse af 11 medlemmer, der laver sandalerne, og yderligere 10 medlemmer, der står for salg af varen.

SEWA VAR PIONEREN

Den indiske fagforening for selverhvervende kvinder, SEWA, var pioneren indenfor organiseringen af arbejdere i den uformelle økonomi. Det begyndte i 1971 blandt ca. 100 kvindelige sælgere af genbrugstøj i det nordlige Indien. Siden har fagforeningen bredt sig til 900.000 kvinder, der især beskæftiger sig med kunsthåndværk, landbrug, markedshandel, transport og bygningsarbejde.

I dag er organisationen ikke kun en stor og stærk faglig forhandler på kvindernes vegne - den tilbyder også sine medlemmer kreditter og opsparing, kurser, børnepasning, sundhedsordninger og meget mere. Fra resten af verden rejser andre organisationer på studieture til SEWA for at lære af succesen.

I 2006 blev SEWA anerkendt som hovedorganisation af den indiske regering, og samme år blev de optaget som medlem i den internationale fagbevægelse IFS. Ulandssekretariatet har i et årti samarbejdet med SEWA, som senest gæstede København under Fokus på Sydasiens i oktober 2006.

NY FILM TIL UNDERVISNINGSBRUG: "SMÅ HÆNDER – ER BLEVET STORE"

Børnearbejde, arbejdsforhold og levevilkår for børn, unge og voksne i udviklingslandene er temaerne for de film, som Ulandssekretariatet har lavet i samarbejde med DR og flere private produktionsselskaber.

Den nye film "Små hænder – er blevet store" er den fjerde og sidste film om skraldesamleren Kuki, fiskerdrengen Rohim, truckhjælperen Al Almin og fabriksarbejderne Shuma og Faruk.

Bangladesh er et af verdens fattigste og tættest befolkede lande – og det er samtidig et land, hvor anal-

fabetismen er stor, fordi hvert tredje barn aldrig kommer i skole. Dette var også tilfældet for de fem bengalske børnearbejdere, da vi mødte dem første gang. Filmen fortæller, hvordan det går dem nu.

Alle filmene kan bestilles gratis på www.ulandssekretariatet.dk. Ønsker du mere information om den virkelighed, filmene skildrer, kan du også finde artikler, information om Ulandssekretariatets projekter, fakta om udviklingslandene og meget andet på hjemmesiden.

Fokus på Østafrika

Østafrika har mange ansigter. Det er ansigter, der brænder sig ind på nethinden, og som minder os om vigtigheden af det internationale samarbejde. Som regel er det de lidende ansigter, danskerne ser – ansigter, hvor fattigdom og sult har sat sine præg – men med kampagnen Fokus på Østafrika retter vi blikket de mange ansigter, som udstråler noget andet, nemlig viljen til forandring og dynamik.

Selvom det ofte bliver overset, er det der nemlig – viljen og energien til selv at trække Afrika ud af fattigdom, korrupsion og konflikter. Det er de ansigter, vi gerne vil være med til at vise.

● GÆSTER MED VILJE TIL FORANDRING

Den første lejlighed bliver ved LO og FTF's arrangementer i forbindelse med den internationale arbejdsmiljødag den 28. april og 1. maj. Her har vi inviteret to gæster fra faglige partnerorganisationer i Tanzania og Kenya til at fortælle om deres arbejde. Alice Charo fra det grafiske forbund KUPRIPUPA og Tamim Salehe fra industriarbejderforbundet TUICO er to stærke personligheder, som tager fat om de faglige problemer fra hver sin kant. Det kan man læse mere om i Ulandsmagasinet's særudgave om arbejdsmiljø.

● FLERE DANSKE PARTNERE

'Fagbevægelsens rolle i forandringen – demokrati, uddannelse og social dialog' er det overordnede tema, og det henviser til de samarbejder, som de danske partnere bag Fokus på Østafrika har med fagbevægelserne lokalt. Danmarks Lærerforening, HK/Privat, CO-Industri og Ulandssekretariatet engagerer sig i den forandring, der hele tiden tages tilløb til i de østafrikanske samfund, og det kommer til udtryk i de forskellige samarbejdere, som kampagnen trækker frem.

● Udstilling med Samtidskunst

Senere på året får energien og dynamikken også et kunstnerisk udtryk, når Fokus på Østafrika åbner dørene op for en udstilling med samtidskunst fra Tanzania, Uganda og Kenya. Kunsten vises den 5.-12. oktober i Råhuset på Vesterbro, og efter udstillingen i København vil kunsten turnere rundt i landet for at blive udstillet på større virksomheder og udstillingssteder. Der vil det danne ramme om en række særarrangementer og begivenheder med fokus på østafrikansk kultur og samfundsforhold – debatter, filmforevisninger, mad og musik mm.

Læs mere om Fokus på Østafrika på www.fokusoestafrika.dk, hvor programmet opdateres løbende.